

REMISSVAR 2015-08-12
Ku2015/01119/KL

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet SOU 2015:26 Begravningsclearing

Härmed överlämnar remissinstans Bro församling remissvar avseende Betänkandet SOU 2015:26 Begravningsclearing.

Vårt remissvar har tagits fram av en arbetsgrupp under kyrkorådet inom Bro församling. Arbetsgruppen har bestått av Jan Owe och Maria Bogedal Öholm.

Kontaktperson för remissvaret är Jan Owe, jan@gamlebo.se.

Jan Owe
Sammankallande i arbetsgrupp

PerÅke Ljungqvist
Kyrkorådets ordförande, Bro församling

Sammanfattning

Vi instämmer i förslaget att begravningsclearingen kan avskaffas, men först när regelverket är tydligt uppdaterat.

Däremot avstyrker vi förslaget till beräkningsmodell, en enklare modell bör införas. Vi föreslår att ersättningsbeloppen fastställs årligen och att Kammarkollegiet i föreskrift reglerar årligt datum då underlaget för beräkning av de årliga ersättningsbeloppen senast ska ha rapporterats in.

Vi föreslår en utvärdering av resultatet av avskaffandet av begravningsclearingen som lämpligen kan göras inför att Kammarkollegiet nästa gång ska fastställa ersättningsbeloppen.

Vi föreslår att Kammarkollegiet får i uppdrag att utvärdera effekterna av en gemensam begravningsavgift.

Vi föreslår att det tas fram branschavtal som reglerar sådant som inte framgår av annat regelverk och som exempelvis innehåller rekommendationer för vad som bör göras då fakturamottagaren bestrider en faktura.

Vi föreslår ett förtydligande i lag eller förordning vilka tjänster som täcks av begravningsavgiften.

Vi föreslår vidare en snabbutredning, med hänsyn till det föreslagna snara införandet av nya regler. Förslag till uppdrag för snabbutredningen redovisas på sidan 15.

Vi föreslår därutöver en tilläggsutredning. Förslag till uppdrag för tilläggsutredningen redovisas på sidan 16.

Kommentarer till avsnitt 1

Om författningsförslaget

I det beskrivna förslaget till ändring av begravningsförordningen har vi följande kommentar, notera dock att vi därutöver önskar en helt annan beräkningsmodell:

47 § Författningsförslaget lyder:	Vårt förslag till ändring om inte en helt annan beräkningsmodell tas fram:
Ersättningsbeloppen ska grundas på en genomsnittlig beräkning av den årliga kostnaden för en gravplats. Genomsnittsbeloppet beräknas genom att <i>nittio</i> procent av huvudmännens samlade kostnader för begravningsverksamheten, minskat med kostnaderna för kremationsverksamheten, divideras med antalet gravplatser hos huvudmännen som är eller har varit upplåtna med gravrätt.	Ersättningsbeloppen ska grundas på en genomsnittlig beräkning av den årliga kostnaden för en gravplats. Genomsnittsbeloppet beräknas genom att <i>åttiofem</i> procent av huvudmännens samlade kostnader för begravningsverksamheten, minskat med kostnaderna för kremationsverksamheten, divideras med antalet gravplatser <i>på allmänna begravningsplatser</i> hos huvudmännen <i>vars skötsel finansieras av begravningsavgiften och</i> som är, eller har varit upplåtna med gravrätt, <i>eller med begränsad gravrätt.</i>

Generellt i Begravningsförordningen saknar vi regler om att huvudmannen ska informeras då en gravsättning inte sker inom huvudmannens förvaltningsområde. I grunden behövs information om samtliga dödsfall som sker bland de folkbokförda inom vårt förvaltningsområde. Vidare behöver det finnas stöd i förordningen och rutiner som gör att vi som huvudman kan följa upp att samtliga avlidna också har gravsatts (begravd inom landet eller utomlands, askan spridd etc.). Den informationsspridningen till huvudmannen saknar idag reglering i begravningsförordningen. Vi önskar därför en kompletterande översyn av begravningsförordningen så att vi som huvudman kan säkerställa att vi utför vårt samhällsuppdrag korrekt. Detta föreslår vi görs i en tilläggsutredning.

Då en gravsättning skett hos någon som inte är huvudman, ska huvudmannen informeras.

Därutöver behövs i lag eller förordning en tydlighet vilka tjänster som täcks av begravningsavgiften och som en huvudman ej har rätt att ta ut från dödsbo, samt ett förtydligande vad gäller ett dödsbos rättigheter.

Kommentarer till avsnitt 3.4.2

Om inrapportering av underlag till Kammarkollegiet

Den 1 september ska Kammarkollegiet, enligt förslaget, fastställa ersättningsbeloppen. Om den i utredningen föreslagna modellen väljs, eller en

annan modell väljs där det krävs att huvudmännen rapporterar in ett underlag till Kammarkollegiet (direkt eller via Svenska kyrkan centralt) föreslår vi att det regleras i föreskrift från Kammarkollegiet när denna rapportering senast ska göras. Med anledning av att augusti för många är en semester-månad önskar vi en så sen inrapportering som möjligt och att rapporteringen från huvudman inom Svenska kyrkan till Svenska kyrkan centralt kan ske t.o.m. mitten av augusti.

Kommentarer till avsnitt 3.4.3

Om rätt huvudman

I den lagstiftning som träder i kraft 2016-01-01 finns regler om vad som ska gälla för personer som enbart är folkbokförda på kommun eller ”*under rubriken utan känd hemvist*” (i dagsläget är ca 10.000 personer ”på församling skriven”, se referens [1]). De ska ”*beredas gravplats på en allmän begravningsplats som tillhandahålls av den begravningshuvudman inom vars förvaltningsområde de senast var folkbokförda.*” (Begravningslagen 2 kap. 3 §). Motsvarande regel finns för begravningsavgiften, (Begravningslagen 9 kap. 2 §). Där står: ”*Begravningsavgiften för den som är folkbokförd under rubriken utan känd hemvist ska betalas enligt första stycket med utgångspunkt i var han eller hon senast var folkbokförd.*” (Se referens [2].)

Innebär detta att om personen senast var folkbokförd med känd adress i annan kommun än den nuvarande (utan adress), att begravningsavgiften ska gå till huvudmannen i den tidigare kommunen?

Om det är en korrekt tolkning menar vi att lagtexten behöver ses över. Eftersom vi som begravningshuvudman (liksom kommunen) har ett ansvar för alla inom vårt förvaltningsområde är det vi, och inte en huvudman i en annan kommun, som bör bereda gravplats och få del av begravningsavgiften.

Vi föreslår därför att den aktuella lagtexten ses över i en tilläggsutredning. Viktigt att notera är att om det i kommunen finns flera huvudmän, då behöver det klargöras i vilken huvudmans förvaltningsområde gravsättning ska ske.

Kommentarer till avsnitt 4

Om antalet gravplatser

I en statlig utredning (SOU 1997:42) uppskattades antalet begravningsplatser till ca 20 miljoner (se referens [3]). Den aktuella utredningen skriver (s. 31) att man kan hålla sig skeptisk till den siffran. Utredningen uppskattar istället att det finns högst fem miljoner gravplatser under förvaltning i Sverige.

Notera att DVD-skivan *Begravda i Sverige 2* (publicerad 2012) innehåller uppgifter om drygt 6,4 miljoner begravda (jämför referens [4]).

Siffran fem miljoner är således osäker, men av mycket stor betydelse när ersättningsbeloppen ska räknas ut.

Utan att det, i förordning eller föreskrift, blir tydligt hur gravplatser ska räknas och vilka gravplatser som ska räknas kommer siffrorna förbli osäkra och förändras tills allmänna regler har tagits fram och kommit att användas. Vid framtagningen av DVD-skivan *Begravda i Sverige 2* (publicerad 2012)

konstaterades att drygt 5 % av kyrkogårdsförvaltningarna då ännu inte digitaliserat sina register. Även om siffran säkerligen har minskat gäller säkert fortfarande, liksom då, att det därutöver finns förvaltningar som ännu inte digitaliserat *alla* sina uppgifter. Därmed finns det kyrkogårdsförvaltningar som endast med stor svårighet kommer att kunna rapportera in korrekta antalet gravplatser.

Vi önskar därför att det tas fram en enklare beräkningsmodell som bygger på *säkra* siffror och som inte kräver omfattande arbete av huvudmännen. Se vidare nedan under kommentarer till avsnitt 6.2.

Vilka gravplatser som ska räknas behöver regleras.

I annat fall kommer huvudmännen räkna på olika sätt.

Svar på följande frågor bör framgå i reglerna	Vårt förslag
Ska det vara antalet gravplatser vid den tidpunkt då antalet beräknas, dock tidigast vid senaste årsskiftet? Eller ska det vara antalet som är bedömt för påföljande år?	Vid ett reglerat beräknings-tillfälle, dock tidigast vid senaste årsskiftet.
Ska en gravplats där gravrätten gått ut och där platsen inte längre har funktion av att vara gravplats räknas? (Platsen kanske numera upptas av en byggnad, av en minneslund etc.)	Platser som inte längre fungerar som gravplats och där gravrätten har gått ut bör inte räknas.
Gravplatser inuti kyrkor/gravkor, ska de räknas?	Nej, åtminstone inte gravplatser i kyrkor.
Kolumbarier, men inte askgravlund, minneslund etc. ska de räknas?	Kolumbarier bör räknas.
Ska man göra skillnad på olika gravskick, och exempelvis ha olika belopp på kistgrav och urngrav, eller räkna på olika sätt då olika stora markytrymmen tas i anspråk?	Nej, den enda skillnad som bör förekomma är att man behöver räkna på 25 år för gravar med, eller med begränsad gravrätt.
Gravplatser som ännu inte har tagits i bruk bör inte räknas – men om platsen är reserverad för en framtida begravning, ska den räknas då?	Nej, reserverade platser bör inte räknas.
Gravplatser på ödekyrkogårdar som ägs och sköts av huvudmannen, ska de räknas, och vilka i så fall?	Endast om kyrkogården är allmän och den allmänna skötseln av begravningsplatsen finansieras av begravningsavgiften.
Gravplatser på en kyrkogård där kostnaden för skötseln av kyrkogården inte täcks av begravningsavgiften, utan av kyrkoavgiften – ska de räknas?	Nej, se föregående punkt.

Det bör också regleras att det förslagsvis är Länsstyrelsen som har rätt att kontrollera att huvudmannens uppgifter om antal gravplatser är korrekt och

att huvudmannen har använt giltiga metoder för att fastställa antalet gravplatser.

I regelverket bör också framgå vilka regler som gäller för en begravningsplats som tas ur bruk.

Vårt förslag är således att, om utredningens förslag till modell antas, att endast gravplatser på begravningsplatser som sköts av medel från begravningsavgiften ska räknas.

Det bör även klargöras om enskilda gravar (på allmän begravningsplats) som sköts av medel från kyrkoavgiften, dvs inte sköts av medel från begravningsavgiften, ska räknas eller inte.

Om register över begravningsplatser

Riksantikvarieämbetets fornminnesregister, FMIS, förtecknar 1184 platser i Sverige betecknade som "Begravningsplats" (se referens [5]). Flera av dessa platser avser endast uppgifter om att det på platsen har funnits en begravningsplats, andra platser avser t.ex. pest- och kolerakyrkogårdar som sedan länge tagits ur bruk, men även begravningsplatser vid slott- och herresäten. Ytterligare andra platser avser ödekyrkogårdar. De senare platserna uppgår till 447 stycken. Emellanåt används fortfarande dessa ödekyrkogårdar för begravingar, och kan då de ägs av en församling räknas som allmänna begravningsplatser medan de i andra fall kan räknas som enskilda begravningsplatser. Enligt Nilsson 2012 är det 160 ödekyrkogårdar som fortfarande sköts (se referens [6]).

Vårt förslag är att länsstyrelserna ska ha skyldighet att föra förteckning över de, i bruk varande, enskilda och allmänna begravningsplatserna i landet och vilka av dessa vars skötsel finansieras av begravningsavgiften. Likaså bör innehavaren av en begravningsplats vara skyldig att till Länsstyrelsen rapportera exempelvis ändringar av ägarförhållanden, kontaktuppgifter och om begravningsplatsen avses tas ur bruk. Reglerna för detta register föreslår vi utreds i en tilläggsutredning.

Kommentarer till avsnitt 4.4

Om enskilda begravningsplatser

I inledning till kapitel 4.4 i utredningen räknas några specifika enskilda begravningsplatser upp och att det därutöver "finns i vart fall 40 enskilda begravningsplatser i anslutning till slott och herresäten runt om i landet" (sid. 35). Ett antal av dessa enskilda begravningsplatser kan ha fått sitt tillstånd av regeringen enligt äldre lagstiftning, i annat fall gäller nuvarande begravningslag där det anges "Enskilda begravningsplatser får anordnas och hållas bara av trossamfund eller stiftelser som har fått tillstånd till det." (2 kap. 6 §). Även om de enskilda begravningsplatserna inte hålls av trossamfund eller stiftelser kommer begravingar kunna äga rum där. Huruvida ersättningsbeloppen kommer att kunna betalas ut till en innehavare av en sådan enskild begravningsplats kan behöva utredas. Genom vårt förslag att länsstyrelserna ska upprätthålla ett register över enskilda och allmänna begravningsplatser är det i så fall endast om begravningsplatsen finns med i registret och då den samtidigt *inte* sköts av medel från begravningsavgiften som ett ersättningsbelopp vid en begraving kan komma i fråga.

Om begravningsplats utomlands

I avsnitt 4.4.6 framgår att det finns en svensk begravningsplats i Portugal. Det framgår dock inte om begravingar fortfarande sker där, hur skötseln av den finansieras och om det finns fler svenska begravningsplatser i utlandet.

Kommentarer till avsnitt 5

Om avskaffandet av begravningsclearingen

En församling finns till för sina medlemmar och begravningsverksamheten finns till för de folkbokförda inom huvudmannens förvaltningsområde. Ett avskaffande av begravningsclearingen gör att en huvudman får kostnader för vissa avlidna som inte var folkbokförda inom huvudmannens område. Ett avskaffande av clearingen gör inte att skillnaden ”nollställs” mellan att utföra tjänster åt de folkbokförda och att utföra tjänster åt andra. Men det motivet är inte tillräckligt för att behålla begravningsclearingen.

Den problematik som uppstår med att begravningsclearingen avskaffas är att kostnaderna och intäkterna varierar från år till år och därmed är svåra att uppskatta i underlaget som lämnas till Kammarkollegiet.

Därför önskar vi en utvärdering av resultatet av avskaffandet av begravningsclearingen som lämpligen kan göras inför att Kammarkollegiet nästa gång ska fastställa ersättningsbeloppen. Speciellt intressant med en utvärdering blir det också så länge som Stockholm och Tranås kommuner kvarstår utanför systemet med en enhetlig begravningsavgift för hela landet. (Se även nedan under *Uppföljning av modellen*.)

Om konsekvens för Bro församling av att clearingen upphör (Jämför avsnitt 7.2 i utredningen.)

För Bro församling har vi budgeterat utgifter för den statliga begravningsclearingen på 60.000:- och intäkter på 20.000:-. Ett avskaffande av den statliga begravningsclearingen kommer därmed inte att vara kostnadsneutral för Bro församling.

Kommentarer till avsnitt 5.7.1

Om Stockholms och Tranås kommuner

Vi anser att Stockholm och Tranås kommuner bör inlemmas i systemet med en enhetlig begravningsavgiftssats, bl.a. av jämlikhetsskäl. Vi håller dock med utredningen att oavsett det, kan begravningsclearingen mellan huvudmännen upphöra.

Kommentarer till avsnitt 6.2

Om beräkningsmodellen

Utredningen skriver att modellen ska vara enkel, och om den principen är vi överens. Det ska vara en enkel modell för både huvudmännen och andra inblandade. Utredningen skriver att man har övervägt andra modeller, men tydligen har dessa varit mer komplicerade än den som nu är föreslagen. Tyvärr redovisas inte någon av dessa alternativa modeller, och vi kan därför inte i vårt remissvar kommentera om någon av de alternativa beräkningsmodellerna hade varit att föredra.

Utredningen anger att beloppet ska räknas ut som en ersättning per gravplats. Men då ersättningen ska betalas ut per gravsättning kunde istället antal gravsättningar eller antal upplåtta gravrätter, alternativt antal folkbokförda avlidna, utgöra underlag i fastställandet av avgiften.

Att ha en modell där resultatet av beräkningen i dagsläget är så osäker är olämpligt. Ingen aktör, huvudman eller enskild begravningsplatsinnehavare, kan nu med säkerhet uppskatta vilka kostnaderna respektive intäkterna kommer att bli. Vi bedömer också att underlaget som Kammarkollegiet kommer att behöva för att till den 1 september 2016 kunna fastställa ersättningsbeloppen, inte kommer att hinna tas fram. Detta beroende på huvudmännens svårighet att, utan tydliga riktlinjer, tid och andra resurser, kunna beräkna de antal gravplatser som ska rapporteras till Kammarkollegiet (via i vårt fall Svenska kyrkan centralt).

Mot bakgrund av att modellen – trots utredningens påstående – enligt vår uppfattning inte är enkel, vill vi föreslå att en snabbutredning tillsätts som, tillsammans med företrädare för huvudmännen och Kammarkollegiet, får i uppdrag att snarast ta fram en enklare modell.

I direktiven till den snabbutredningen bör anges att modellen ska vara enkel och helst baseras på information som redan finns, eller kan förväntas finnas, i statliga register. Exempel på dessa uppgifter är:

- den sammanlagda faktiska årliga begravningskostnaden hos huvudmännen
- antalet offentliga begravningsplatser
  - därav antalet offentliga begravningsplatser hos huvudmän
- antalet avlidna personer i Sverige per år
  - därav antalet folkbokförda i Sverige
  - därav antalet avlidna personer per år, vilka inte begravs i Sverige
- antalet i utlandet avlidna personer, vilka inte vid dödsfallet varit folkbokförda i Sverige, men som begravs inom riket
- antalet gravsättningar per år

Om att det är två belopp som ska fastställas.

Alla avlidna personer gravsätts inte på en begravningsplats. Men alla som varit folkbokförda i Sverige har betalt in begravningsavgift och vissa kostnader borde därför kunna ersättas av huvudmannen.

Exempel:

- när länsstyrelsen fattat beslut om att askan får strös ut på annan plats än en begravningsplats, kan den som ordnar med gravsättningen (t.ex. ett rederi) få någon ersättning från huvudmannen?
- den som, på exempelvis dödsboets uppdrag, har utgifter för spridandet av askan (inom eller utom landet), kan den – via dödsboet? – få ersättning från huvudmannen?

Enligt en uppgift från Sveriges begravningsbyråers förbund önskar årligen ca 1.400 personer att få bli begravda i utlandet (se referens [7], s. 61).

Kan den som ordnar med gravsättningen utomlands få någon ersättning från huvudmannen för några av de kostnader som uppstår?

Emellanåt ges tillstånd för delning av aska, en del av askan kommer då gravsättas utomlands. Om det som i föregående fall med gravsättning utomlands skulle ges möjlighet att få ersättning från huvudmannen, är det även tillämpligt i ett fall som detta?

Vårt förslag är att man i en tilläggsutredning ser över frågan om ersättningsbelopp i de fall gravsättning ej sker på en plats (allmän eller enskild begravningsplats i Sverige) som täcks in av utredningens förslag. Resultatet kan bli att det lägre ersättningsbeloppet kan bli aktuellt att tillämpa i fler fall, eller att ytterligare ett ersättningsbelopp fastställs.

Modellens reglering i förordning

Då beräkningen av beloppen kan visa sig ge ett annat resultat än vad utredningen trodde och då en uppföljning av modellen kan visa på brister bör det vara enkelt att ändra beräkningsmodell. Vi delar därför utredningens förslag att beräkningsmodellen regleras i förordning vilken är enklare att ändra, än i en lag.

Uppföljning av modellen

Kammarkollegiet bör, i god tid innan den första femårsperioden är till ända och då nya belopp ska räknas ut, få i uppdrag att utvärdera om modellen har gett önskat resultat eller om justeringar behöver göras i uträkningen, liksom om beloppen är rimliga – under förutsättning att utredningens förslag antas.

Däremot skulle det finnas ett bättre underlag för en sådan utvärdering – som då inte behöver dröja fem år – genom vårt förslag om att nya belopp fastställs årligen baserat på aktuella underlag.

Vi föreslår också att Kammarkollegiet får i uppdrag att utvärdera effekterna av en gemensam begravningsavgift. Viktigt att belysa i en sådan utredning är hur lokala effektiviseringar av begravningsverksamheten fortsatt kan motiveras när begravningshuvudmännen inte längre är ansvariga för begravningsavgiften.

Hur har utredningen kommit fram till de aktuella ersättningsbeloppen?

I kapitel 6.2.5 anges att ett genomsnittsbelopp skulle bli cirka 900 kronor. Låt oss räkna med en totalkostnad för begravningsverksamheten på 4 miljarder. Drar man bort 10%, och räknar med att antalet avlidna är 91.000 per år, och om man vidare räknar med att kremeringskostnaden uppgår till 3.000:- per kremering och att 80 % kremeras av de avlidna då får man en totalkostnad på 3,38 miljarder. Detta belopp ska divideras med antalet gravplatser som ska räknas vilket kan antas vara 5 miljoner. Resultatet blir ca 675 kronor vilket inte stämmer överens med de 900 kronor som anges i utredningen.

$$(4.000.000.000 \times 0,9 - (91.000 \times 3.000 \times 0,8)) / 5.000.000 \approx 675:-$$

Ett par oklarheter i siffrorna bör påpekas. Beloppet 4 miljarder inkluderar (enligt sid 22 i utredningen) endast Svenska kyrkans kostnader, därutöver tillkommer kostnaderna i Stockholms och Tranås kommuner. Den här uppskattade kostnaden för kremeringar bygger på beloppet 3.000 per kremation som anges i utredningen sid 33. Andelen kremerade (80%) är hämtad från utredningen sid. 44.

Om antalet gravplatser istället för 5 miljoner antas vara 4,5 miljoner (en minskning med 10%), då ändras uträkningen enligt ovan från ca 675:- till ca 750:-. Med en därutöver tänkt ökning av begravningskostnaderna med 200 miljoner, då skulle Stockholms och Tranås kostnader antas ingå, från 4 miljarder till 4,2 miljarder ges en ändring från ca 750:- till ca 800:-.

$$(4.200.000.000 \times 0,9 - (91.000 \times 3.000 \times 0,8)) / 4.500.000 \approx 800:-$$

Dessa relativt små förändringar visar att beloppet 900 kronor lätt kan ändras när ingångsvärdena förändras, vi efterlyser därför en beskrivning av hur utredningen har kommit fram till 900 kronor vilket bör finnas med i resultatet av den snabbutredning som vi föreslår ovan under inledningen till Kommentarer till avsnitt 6.2, *Om beräkningsmodellen*.

Se vidare nedan under rubriken *Skisser till andra modeller för att räkna ut ersättningsbeloppen* för andra förslag till att räkna ut ersättningsbeloppen.

Om kremeringskostnaden 3.000:-

Utredningen anger i avsnitt 6.2.5 att ”Kremationskostnaden har beräknats utifrån att varje kremation kostar 3 000 kronor.” Siffran är inte orimlig, men varifrån den siffran kommer förklaras inte. Detta bör därför närmare beskrivas i den snabbutredning som vi föreslår ovan. Då kan också skillnaden mellan 2.500:- i Kammarkollegiets taxa (se referens [9]) och 3.000:- förklaras.

Om nya former för begängelser än kremering införs, t.ex. frystorkning, kommer regelverket behöva uppdateras och beloppen eventuellt ses över.

Ersättningsbeloppen bör ses som en rättighet, men inte ett krav

En huvudmans begravningsverksamhet ska inte gå med vinst – avgifterna ska täcka kostnaderna. Detta får också antas gälla hos de begravningsverksamheter som inte bedrivs av huvudmän.

Ur Kammarkollegiets information med sammanställning av ställningstaganden i frågor kring begravningsavgiften står det (sid 2):

”En grundläggande förutsättning för att korrekt avgiftssats ska kunna fastställas är att huvudmannen kan uppvisa ett underlag för avgiftssatsen i form av bland annat en realistiskt beräknad budget. Alla underlag måste vara i ordentlig ordning och det ska gå att följa olika transaktioner. Det ska t.ex. gå att se enligt vilka principer och på vilket sätt arbetstiden för gemensam personal har fördelats mellan begravningsverksamhet och församlingsverksamhet. Fördelningsnycklar måste vara ordentligt dokumenterade.”

samt (sid. 3):

"En rättvisande särredovisning måste bygga på att begravningsverksamheten endast påförs kostnader som faktiskt har samband med verksamheten." Se vidare referens [8].

Skulle därför en aktör som sköter om en begravningsplats bedriva en så rationell verksamhet att det aktuella ersättningsbeloppet mer än väl täcker denna aktörs kostnader, då kommer fakturan från aktören ligga på ett lägre belopp än ersättningsbeloppet.

Eftersom olika aktörer kommer ha olika kostnader och olika möjligheter till att bedriva en rationell verksamhet kommer kostnaderna att variera.

En möjlig reglering vore därför att en aktör, i sin fakturering till huvudmannen, har rätt att fakturera det av Kammarkollegiet fastställda ersättningsbeloppet (för den aktuella typen av begravning och för de här aktuella tjänsterna), dock ej ett högre belopp än de, på fakturan specificerade, faktiska kostnaderna.

Huvudmannen kontrollerar att det är korrekt att den avlidna personen som anges på fakturan var bosatt inom huvudmannens förvaltningsområde. För att aktören ska kunna debitera ett högre belopp än det av Kammarkollegiet fastställda beloppet behöver parterna vara överens om detta. Dvs har man ett avtal, kan det följas, har man inget avtal följs (som högst) Kammarkollegiets belopp.

På fakturan kan naturligtvis finnas andra poster än de som regleras av begravningslagen och begravningsförordningen, både avdrag och kostnader (som exempelvis hyra av bärtäcke).

Om avlidna i utlandet

Flera hundratusen svenskar bor i utlandet och kommer att avlida utomlands. Många kommer då inte längre vara folkbokförda i Sverige och har därmed inte rätt till gravsättning på allmän kyrkogård, de har vidare t.ex. inte rätt till transporter och kremering utan kostnad för dödsboet.

Den avlidne – och de efterlevande – kan dock ha en stark önskan om att den avlidne ska bli begravd i Sverige, och om det finns plats går det säkert att ordna. Men en avgift behöver då tas ut av dödsboet.

I utredningen framgår inget om detta fall, frågan är om/hur avgifterna ska regleras. I dagsläget har antingen huvudmannen beslutat om avgifterna, eller så följs clearingtaxan från Kammarkollegiet (se referens [9]).

Vårt förslag är att huvudmannen fortsättningsvis bör besluta om avgifterna och att – för de tjänster som ingår enligt begravningslag och begravningsföreskrifter – avgifterna bör följa de av Kammarkollegiet fastlagda ersättningsbeloppen. Frågan är om detta bör regleras. Samma regel bör gälla om begravningen kommer äga rum på begravningsplats som inte hör till en huvudman. Dvs då bör den som sköter om begravningsplatsen ha rätt att ta ut en avgift av dödsboet för att täcka kostnaderna (för de tjänster som regleras i begravningslag och begravningsförordning). Den avgiften bör då följa det av Kammarkollegiet fastlagda ersättningsbeloppet.

Om avlidna i Sverige som inte är folkbokförda i landet

Om det är de anhöriga som ordnar med begravningen kan huvudmannen ta ut en kostnad från dödsboet. Saknar den avlidna någon som tar hand om begravningen blir det kommunen där dödsfallet inträffade som blir skyldig att ordna med begravning. Debiterade kostnader för det som motsvarar de tjänster som ingår i begravningsavgiften bör enligt vår mening följa de av Kammarkollegiet fastlagda ersättningsbeloppen.

Detta kan exempelvis gälla asylsökande och papperslösa som avlider i Sverige.

Om användning av taxorna för annat än begravningsclearing

Beloppen för begravningsclearing som idag regleras i beslutet av Kammarkollegiet används inte enbart för begravningsclearing. De används även som en ”prislista” i enskilda överenskommelser mellan församling och dödsbon när den avlidne inte är folkbokförd i Sverige. ”Prislistan” används även ofta då en huvudman tar betalt för en kremation utanför clearingsystemet (se utredningen sid. 43). För att underlätta både för dödsbon och för huvudmän (församlingar) att beräkna kostnaderna som kommer uppstå för begravningar av personer ej folkbokförda i Sverige vore det värdefullt att undersöka om det kan vara lämpligt att Svenska kyrkan centralt, gärna i samråd med övriga huvudmän, fastställer en riktlinje för en prislista motsvarande de belopp som idag fastställs av Kammarkollegiet. I utredningen anges (s. 46) att de flesta huvudmän har avtal med en huvudman med krematorium. Att teckna fleråriga avtal kan, som alternativ till en sådan ”prislista”, vara en framkomlig väg för att säkerställa vilka priser som kommer att gälla. Närmare anvisningar av vilka regler och avgifter som ska gälla för personer som ej är folkbokförda inom riket kan tas fram i en tilläggsutredning.

Är ett avdrag på 10 procent rimligt?

I utredningen föreslås att ett schablonavdrag på 10 procent ska göras från huvudmannens begravningskostnader, motsvarande de extra kostnader som en huvudman har jämfört med andra som innehar begravningsplatser men som inte är huvudmän. I dessa 10 procent ingår sålunda exempelvis flera administrativa kostnader i rollen som huvudman, kostnader för att tillhandahålla en lokal utan religiösa symboler, kostnader för vissa transporter, begravningsombudens kostnader och kostnad för att tillhandahålla särskilda gravplatser.

Dessa kostnader är tyvärr inte helt enkla att fastställa, men en utgångspunkt kan vara Nyckeltalsprojektets uppgift (från 2009) om:

- 18 % administrativa kostnader per deltagande huvudman
- 13 % kostnader för kapell och krematorier

Dessa kostnader är i hög grad knutna till aktören i rollen som huvudman.

Övriga kostnader som 7 % för ekonomibyggnader, 45 % för kyrkogårdsskötsel, 4 % för gravsättningar och 12 % för gravskötsel kan däremot antas finnas i motsvarande grad hos aktör som inte är huvudman. (Se referens [9].)

Andelen 13 % för kostnader för kapell och krematorier kan antas vara högre än den generella siffran för huvudmän i Sverige eftersom det huvudsakligen var huvudmän med krematorier som deltog i nyckeltalsprojektet.

Vi saknar i utredningen en närmare analys bakom siffran 10 % och vi önskar därför en fördjupad studie kring vilken procentsats som bör användas. Frågan är om inte schablonsiffran 10 % är en för låg siffra. Mot bakgrund av siffrorna från Nyckeltalsprojektet är vår spontana uppfattning att schablonavdraget bör vara 15 %.

Skisser till andra modeller för att räkna ut ersättningsbeloppen

Ovan (under *Om beräkningsmodellen*) föreslås att en snabbutredning tillsetts för att snarast ta fram en enklare modell för att räkna ut ersättningsbeloppen. Här presenteras mer eller mindre detaljerade skisser till sådana modeller, som vi bedömer är enklare och baseras på säkrare underlag.

Modell A

Begravningsverksamheten finns till för att ta hand om de avlidna. Därmed blir kostnaderna högre ju fler som avlider och lägre ju färre som avlider.

En annan modell än den föreslagna vore därför att antalet avlidna, förslagsvis ett snittvärde under de senaste fem åren, skulle användas vid fastställandet av ersättningsbeloppen.

Utgångspunkten skulle vara, som i den föreslagna modellen, att utgå från begravningsverksamhetens kostnader, dra bort sådant som enbart gäller huvudmän och som inte finns hos andra som har begravningsplatser, t.ex. kostnader för krematorier.

Resultatet skulle sedan divideras med antalet avlidna under ett år. Då erhålls begravningskostnaden per avliden (folkbokförd) under ett år. Detta belopp ska täcka kostnaden för den 25-årsperiod som i normalfallet gäller för en gravrätt eller en begränsad gravrätt och divideras därmed med 25 för att få ett ersättningsbelopp per gravsättning utan bestämd gravplats.

Ett räkneexempel:

- Antag att den samlade begravningskostnaden i Sverige är 4 miljarder
- Antag att ett schablonavdrag på 15% görs av kostnader som en huvudman har, just för att denne är huvudman (kostnader som inte finns hos andra som har begravningsplatser)
- Antag att det (i genomsnitt) avlider 91.000 personer under ett år
- Antag att 80 % kremeras och att kostnaden per kremering är 3.000:-
- Efter division av den totala begravningskostnaden (efter avdrag) med antal avlidna erhålls ett belopp som ska täcka kostnaden för hela tiden gravrätten finns, i exemplet ca 35.000:-
- Detta belopp divideras med 25 och blir i exemplet ca 1.400:-

$((4.000.000.000 \times 0,85 - (91.000 \times 3.000 \times 0,8)) / 91.000) / 25 \approx 1.400:-$

Beloppen är högre än de i utredningen föreslagna, varför en närmare analys och en revidering kommer behövas i den snabbutredning vi föreslår. Som jämförelse kan nämnas att begravningskostnaden per avliden i Stockholms stad under 2013 uppgick till 20.258:-, vilket dividerat med 25 blir 810:-, se referens [11].

Modell B

I denna modell är utgångspunkten att det är antalet upplåtna gravrätter som ska ge motsvarigheten till det ersättningsbelopp som ska fastställas.

Som underlag i beräkningen används

- den samlade begravningskostnaden i Sverige
- antalet upplåtna gravrätter under, förslagsvis, föregående kalenderår (ett snittvärde används av Kammarkollegiet om beräkningen inte utförs varje år).

Se vidare alternativ B1 och B2 nedan.

I modellerna nedan föreslås att man räknar både antalet upplåtna gravrätter med full gravrätt och med begränsad gravrätt. Detta dels för att få in statistik, dels för att kunna möjliggöra förändringar i modellen med hänsyn tagen till typ av gravrätt.

Modell B1

Varje huvudman räknar:

Antalet upplåtna gravrätter (med full gravrätt) under föregående kalenderår.

Antalet upplåtna begränsade gravrätter under föregående kalenderår.

Antalen multipliceras med 25 utan hänsyn till om gravrätten redan är aktiv eller inte. Denna multiplikation kan därför göras centralt.

Modell B2

Varje huvudman räknar:

Antalet upplåtna gravrätter (med full gravrätt) under föregående kalenderår.

Antalet upplåtna begränsade gravrätter under föregående kalenderår.

Antalen multipliceras med 25, dock först frånräknat de år en redan aktiv gravrätt har funnits.

Huvudman i Svenska kyrkan rapporterar därefter in resultatet (enligt vilken modell som nu kommer väljas, B1 eller B2) till Svenska kyrkan centralt som sedan, jämte Stockholm och Tranås, rapporterar till Kammarkollegiet.

Kammarkollegiet fastställer ersättningsbeloppen baserat på underlagen.

Göteborgs kyrkliga samfällighet kan, eftersom antal gravsättningar totalt i Sverige f.n. är okänt, tas som ett exempel på modell B1. Där avled 4499 personer under 2013 och samma år gravsattes 4224 personer (se referens [12]). Begravningskostnaden per avliden uppgick 2013 till 30.473:- (se referens [11]). En division mellan total begravningskostnad och antalet upplåtna gravrätter (multipliserat med 25) ger ett belopp på knappt 1.300:-.

Modell C

Begravningsplatsinnehavaren fakturerar huvudmannen de faktiska kostnaderna. På fakturan ska specificeras de faktiska kostnaderna som enligt lag och förordning motsvarar en huvudmans begravningsverksamhet (finansierade genom begravningsavgiften). Kostnad för gravrättsmarken får endast tas ut för längst 25 år. Vilka transportkostnader som får tas ut kan behöva förtydligas, men dagens regler bör fortsätta att gälla.

Vi föreslår att det tas fram branschavtal som reglerar sådant som inte framgår av annat regelverk och som exempelvis innehåller rekommendationer för vad som bör göras då fakturamottagaren bestrider en faktura, vilket även kan inkludera s.k. svartfakturor.

Denna modell följer väl Kammarkollegiets informationstext (se ovan under *Ersättningsbeloppen bör ses som en rättighet, men inte ett krav*) och följer även nära en princip om full kostnadstäckning.

Inga ersättningsbelopp behöver tas fram med modell C.

En nackdel med denna modell är att huvudmännen får svårare, än då ersättningsbeloppen är givna på förhand, att uppskatta kostnaderna i budgeten. Men då antalet gravsättningar av detta slag är litet är sällan kostnaderna stora för någon enskild huvudman.

Kommentarer till avsnitt 6.2.6

Om att ersättningsbeloppen ska fastställas vart femte år

Mot bakgrund av att vi lever i en föränderlig värld, att händelser kan påverka kostnader, t.ex. katastrofer och kriser, nya begravningsplatser skapas, nya krematorier anläggs eller görs om etc., anser vi att beloppen behöver ses över varje år och inte vart femte år. Beloppen blir även osäkra pga det osäkra underlaget, speciellt vad gäller antal gravplatser. Utredningens förslag till beräkningsmodell kommer enligt vår uppfattning i sin nuvarande utformning inte ge stabila ersättningsbelopp.

Kammarkollegiets informationstext (se ovan under *Ersättningsbeloppen bör ses som en rättighet, men inte ett krav*) innebär också att begravningsverksamheten inte får påföras kostnader som inte stämmer överens med den verksamhet som bedrivs. För att kunna säkerställa att beloppen motsvarar faktiska verksamhetskostnader bör de därför fastställas årligen.

Kommentarer till avsnitt 6.3

Om underlag från huvudmännen

Den enligt utredningen relevanta informationen som församlingarna lämnar till Svenska kyrkan centralt för vidare befordran till Kammarkollegiet ska enligt vår mening givetvis även vara tillgänglig för begravningsombuden.

Behov av fortsatta utredningar

En snabbutredning

Vi föreslår en snabbutredning som:

- lämnar förslag till ny enklare beräkningsmodell

- om utredningens förslag kvarstår:
  - o lämnar förslag till regler för uträkning av antal gravplatser hos huvudman
  - o utreder om schablonavdraget på 10 procent stämmer med verkliga förhållanden, och lämnar förslag till eventuell ändrad procentsats

En tilläggsutredning

Vi föreslår därutöver en tilläggsutredning som:

- går igenom begravningslagstiftning (lag och förordning), så att vi som huvudman kan säkerställa att vi korrekt utför vårt samhällsuppdrag
- lämnar förslag till hur man fastställer hos vilken huvudman en person som är skriven ”på kommun” ska gravsättas
- lämnar förslag till regler för vårt förslag att Länsstyrelsen ska föra register över begravningsplatser och vilka regler som gäller för en begravningsplats som tas ur bruk
- lämnar förslag till vilka regler och avgifter som ska gälla för avlidna svenskar i utlandet som önskar bli begravda i Sverige resp. utlandet
- lämnar förslag till vilka begravningsregler och avgifter som ska gälla för avlidna i Sverige men ej folkbokförda här (begravning i Sverige eller i annat land)

I det fortsatta utredningsarbetet bör det även fastställas hur tillsynen bör ske över begravningsplatsinnehavare som inte är huvudmän. Likaså hur deras kostnader ska dokumenteras och hur de bäst jämförs med intäkterna från huvudmännen. Vidare bör det i det fortsatta arbetet tas fram modeller för hur beloppen på bästa sätt kan komma att justeras med hänsyn till statistik och uppgifter från begravningsplatsinnehavare. Viktigt är också att belysa frågeställningen om kostnadsbesparingar och rationaliseringar av begravningsverksamheten.

Referenser

- [1] Skatteverkets ”Nyheter från Navet 2015” (nyhet 27 februari 2015):
<https://www.skatteverket.se/foretagorganisationer/myndigheter/aviseringavbefolkningsuppgifternavet/nyheter/2015.4.3f4496fd14864cc5ac9df8e.html>
- [2] Begravningslag (1990:1144):
<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19901144.htm>
- [3] SOU 1997:42:
<http://www.regeringen.se/contentassets/a2e0b791f2624c91a0d262cf3d017171/begravningsverksamheten>
- [4] Om DVD:n Begravda i Sverige 2:
http://wiki.genealogi.se/index.php/Begravda_i_Sverige_2
- [5] FMIS, Riksantikvarieämbetets nationella fornminnesinformationssystem: <http://www.fmis.raa.se>
- [6] Förvaltning av ödekyrkogården. Ett skötsel förslag till ödekyrkogårdarna i Hyinga, Längnum och Malma socknar. Akademisk uppsats av Sofia Elisabet Nilsson, Göteborgs universitet 2012:
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/30532/1/gupea_2077_30532_1.pdf
- [7] Remissammanställning av SOU 2009:79, Några begravningsfrågor:
<http://www.skkf.se/sites/default/files/editorial/remissammanstaellning.pdf>
- [8] Kammarkollegiets (förvaltningsrättsliga enheten) information med sammanställning av ställningstaganden i frågor kring fastställande av avgiftssatser för begravningsavgift:
<http://www.kammarkollegiet.se/sites/default/files/Information%3A%20Kammarkollegiets%20st%C3%A4llningstaganden.pdf>
- [9] Kammarkollegiets föreskrifter om taxa vid begravningsclearing 2015, KAMFS 2014:2:
<http://www.kammarkollegiet.se/sites/default/files/F%C3%B6reskrifter%20om%20begravningsclearing%202015.pdf>
- [10] Från Nyckeltalsprojektet:
<http://dl.getdropbox.com/u/107322773/Nyckeltal/Public/Nyckeltal%20Karlskrona%202012-05-29.pptx>
- [11] Remissvar från Stockholm stad på SOU 2013:82, Begravning – återvinning, nya begravningsmetoder och enhetlig begravningsavgiftssats:
<http://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=1754070>
- [12] Statistisk årsbok Göteborg 2015:
[http://www4.goteborg.se/prod/sk/statistik/statistikr5.nsf/b8c165708bbf271fc1256c620051fad2/ec6172979f0bfee9c1257dfd002db899/\\$FILE/Statistisk Årsbok Göteborg 2015.doc](http://www4.goteborg.se/prod/sk/statistik/statistikr5.nsf/b8c165708bbf271fc1256c620051fad2/ec6172979f0bfee9c1257dfd002db899/$FILE/Statistisk%20Årsbok%20Göteborg%202015.doc)

Övriga studerade länkar, ej redovisade i texten.

Från Nyckeltalsprojektet: www.nyckeltal.nu

<https://dl.dropboxusercontent.com/u/107322773/Nyckeltal/Public/Slutrapport%20Nyckeltal%20f%C3%B6r%20kyrkog%C3%A5rdssk%C3%B6tsel.pdf>

SOU 2013:82:

<http://www.regeringen.se/contentassets/98e5804b317743e59075239c8d54b91a/begravning--atervinning-nya-begravningsmetoder-och-enhetlig-begravningsavgiftssats-sou-201382>

Begravningsförordning (1990:1147): <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19901147.htm>

Finska begravningslagen: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030457>

Begrepp i begravningsverksamheten, Stad och Land nr 186:

http://fsk.hemsida.eu/sites/default/files/Begrepp_i_begravningsverksamhet_juni_2014.pdf

Remissvar (per 2015-08-02):

<http://www.regeringen.se/remisser/2015/05/remiss-sou-201526-begravningsclearing/>

Stockholm stads bokslut 2013: www.stockholmannualreport.se/

Handbok för begravningsverksamheten från 2013:

<https://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=1089071>

Om gravsättning av ej folkbokförda:

<https://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?di=896318>